

sızlığın özendirildiğini, birçok gazetede açıkça din düşmanlığı yapıldığını dile getirmiştir. Dünya meseleleriyle de ilgilenen Serdengeçti, Cezayir'de Fransız zulmüne karşı direnen mücahidlerin Türkiye radyolarındaki haberlerde "âsi" ve "tedhişçi" olarak nitelenmesine ve Birleşmiş Milletler'de görüşülen Cezayir meselesinde Türkiye temsilcisinin Fransa lehine oy kullanmasına karşı çıkmış, bu konuda sert yazılar yazmıştır.

Çoğu birkaç defa basılmış olan eserleri şunlardır: *Mabetsiz Şehir* (Ankara 1949); *Bir Nesli Nasıl Mahvettiler* (İstanbul 1950); *Bu Millet Neden Ağlar: Türklüğün Perişan Hali* (Ankara 1952); *Gülünç Hakikatler* (Ankara 1957); *Mevlana ve Mehmed Akif* (Ankara 1958); *Ayasofya Davası* (Ankara 1959); *Müslüman Türk Çocuğunun Şiir Kitabı* (Ankara 1960); *Kanlı Balkanlar* (İstanbul 1992); *Said Nur ve Talebeleri* (haz. Bozkurt Zakir Avşar, İstanbul 1992); *Serdengeçti'den Serdengeçtilere* (haz. Bozkurt Zakir Avşar, İstanbul 1992); *Akdeniz Hilalidir* (İstanbul 1995). Serdengeçti bazı çeviriler de yapmıştır: *Kanunî Devrinde Bir Sefirin Hâtıratı* (O. G. de Busbecq, Ankara 1953); *İlimler ve Sanatlar Hakkında Nutuk* (J. J. Rousseau, Ankara 1959); *Beynelmîl Yahudi* (H. Ford, Ankara 1961); *Sokrat'ın Müdafaası* (Eflatun, Ankara 1962); *Peygamber Kahraman Muhammed* (Thomas Carlyle, Ankara 1963). Serdengeçti'nin *Mahallenin Yedi Delisi* (hikâye), *Millî Görüş* (*Millî Gazete*'deki yazılarından seçmeler), *Olur mu Böyle Olur mu*, *Kardeş Kardeşi Vurur mu* (*Zafer* gazetesindeki makaleleri), *Radyo Konuşmaları*, *Aklı Selim – Yavuz Selim* (*Yeni İstanbul* gazetesindeki makaleleri), *Kara Kitap* (hâtıralar) gibi yayımlanmamış eserleri de vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Osman Yüksel Serdengeçti, *Serdengeçti'den Serdengeçtilere* (haz. Bozkurt Zakir Avşar), İstan-

bul 1992; Muhsin İlyas Subaşı, "Osman Yüksel Serdengeçti", *Suffe Kültür Sanat Yıllığı*, İstanbul 1984, s. 563-566; Yavuz Bülent Bakiler, "Bir Bağrı Yanık Adam: Serdengeçti Osman Yüksel", a.e., s. 567-587; "Osman Yüksel Serdengeçti İçin Yazılanlardan Seçmeler", a.e., s. 588-597; Abdurrahim Balcıoğlu, *Osman Yüksel Serdengeçti*, İstanbul 1991; Serap Böcü (Pekmez), *Osman Yüksel Serdengeçti: Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Fikirleri, Eserleri* (yüksek lisans tezi, 1997), SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü; Mustafa İslamoğlu, *Serdengeçtiler Hareketi (1730): Bir Halk Kıyamının Anatomisi*, İstanbul 1998; Hakkı Öznur, *Osman Yüksel Serdengeçti*, Ankara 2002; İhsan Işık, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Ankara 2004, III, 1587-1588; Ahmet Günay, "Garip Bir Derviş Osman Yüksel Serdengeçti Üzerine", *Türk Edebiyatı*, sy. 133, İstanbul 1984, s. 8-10; Cernal Kurnaz, "Tanıdığım Serdengeçti", *TY*, VIII/10 (1987), s. 15-21; Abdullah Kürşad Alpsoy, "Vefatının 11. Yılında Serdengeçti'ye Dair", *Türk Edebiyatı*, XXII/253 (1994), s. 27-28.

FERMAN KARACAM

SERENDİB

(سرندیب)

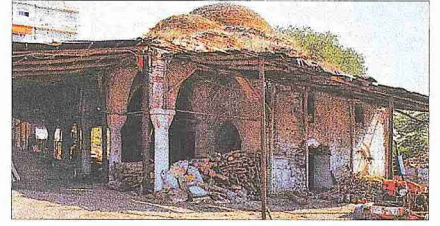
Hindistan'ın güneyindeki Seylan (Sri Lanka) adasının Ortaçağ İslâm coğrafyacılarının verdiği efsanevi isim

(bk. SRI LANKA).

SEREZ

Yunanistan'ın kuzeydoğu kesiminde tarihî bir şehir.

Yunanistan'da Doğu Makedonya'da Nestos (Mesta Karasu) ve Strymon (Struma / Karasu) nehirleri arasındaki ovada Menoikion dağının (Türk döneminde Çayırılı Balkan) eteklerinde denizden 70 m. yükseklikte yer almakta olup Yunanca Serres (Serrhae), Türkçe Siroz ve daha çok Serres diye adlandırılmıştır. Burası antik dönemden beri meskûn bir yerdir ve Herodotos tarafından Siris şeklinde zikredilmiştir. VII. Konstantin

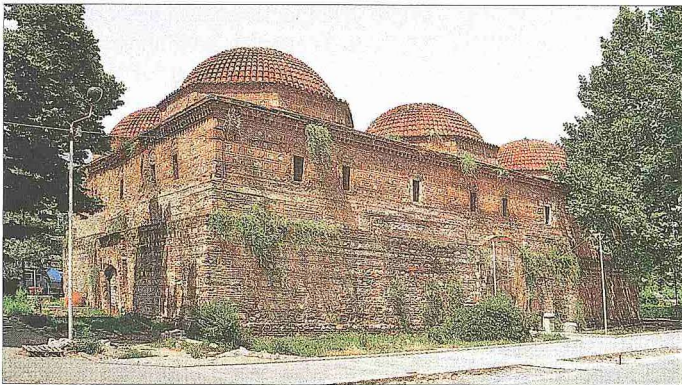

Serez'de Mustafâ Bey Camii

Porphrogennetos, Serez'e Rodop bölgesindeki bir şehir olarak işaret etmektedir.

X. yüzyıla kadar tarihî geçmişi hakkında bilgi bulunmayan Serez, X. yüzyılın sonları ve XI. yüzyılın başlarında Bizanslılar ile Bulgarlar arasında süren çatışmalarda askerî bir üs olarak kullanıldı. XII. yüzyılın sonlarından XV. yüzyıla kadar pek çok defa el değiştirdi, yağma ve felâketlerle karşılaştı. 1185'te Normanlar, 1204'te Montferratlı Boniface kumandasındaki Latinler tarafından kuşatıldı ve yağmalandı. 1206'da tarihte Kaloyan olarak bilinen Bulgar Çarı Ivan Asen şehri ele geçirdi. Bulgarlar'ın ve Latinler'in ardarda işgallerinden sonra 1246 yılında III. İoannes Vatatzes burayı tekrar aldı. Bölgedeki önemli ve güçlü bir dinî merkez olan Vaftizci Yahyâ Manastırı (Prodromos) 1275'te Serez civarında kuruldu. 1307-1308 yıllarında Serez, Katalanlar'ın işgaline uğradı. 1345'te Sırp Kralı Stefan Duşan tarafından ele geçirildiğinde Sırp İmparatorluğu'nun başşehri yapıldı ve XIV. yüzyılda altın çağını yaşadı. Serez ve civarı ilk defa Duşan'ın dul eşi Helena ve 1365'ten sonra Jovan Uglyeşa liderliğinde bağımsız bir krallık haline geldi. 1371'de Selânik'te hüküm süren II. Manuel Palaeologos tarafından tekrar Bizans idaresine alındı.

Serez 785'te (1383) Deli Balaban Bey ve Lala Şâhin Paşa'nın idare ettiği Osmanlı birliklerince fethedildi. Yıldırım Bayezid 797'de (1394-95) vasalları olan Balkan prenslerini ve Bizans imparatorunu burada topladı. Ardından bölgedeki araziler Gazi Evrenos Bey'e ve Kazasker Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa'ya tahsis edildi. XV. yüzyılın sonlarından XVI. yüzyıla kadar sultan ailesinin üyelerine verildi. Şehir civarındaki kesime Osmanlı varlığını pekiştirmek için Saruhan yörekleri yerleştirildi. Mahallî geleneğe göre Serez barış yoluyla teslim olduğundan şehrin hıristiyan nüfusuna dokunulmadı, kiliseler camiye çevrilmedi ve müslümanlar sur içinde yerleşmedi. Dola-

Serez Bedesteni

Serez'de Zincirli Camii

ısıyla müslümanların camileri, zâviyeleri, medreseleri kasabanın etrafı surla çevrili kısmının dışında inşa edildi.

Osmanlı kaynaklarında Margarid Manastırı olarak geçen Vaftizci Aziz Yahyâ Manastırı, Bizanslılar ve Sırp'lar'dan kalma eşyalarını muhafaza etme imtiyazına sahip oldu. İstanbul'un fethinden sonra ilk patrik olan Gennadeios Scholarios'un mezarı da buradadır. Serez'de pek çok vakıf kuruldu ve bunlara çeşitli tahsisatlar yapıldı. 787'de (1385) Büyük Vezir Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa'nın inşa ettirdiği Atik Camii (Kurşunlu Cami) gibi şehrin önemli camilerinin kalıntıları 1938 yılına kadar ayakta kaldı. Çandarlı ailesi mensupları (Ali Paşa, İbrâhim Paşa, Eslime Hatun ve Dâvud Paşaoğlu, Mustafa Bey) kervansaray, bedesten, mescid ve cami yaptırarak şehrin diğer hayır severleri arasında öne çıktı. 818-819'da (1415-1416) Evrenos Bey, Serez ovasında bulunan Toumba (yeni ismi Gazoros) köyünden gelen gelirlerle donatılmış bir imaret inşa ettirdi. Fâtih Sultan Mehmed'in idaresi esnasında Serez toprakları, Trabzon Rum Devleti'nin yıkılmasının ardından II. Murad'ın eşi olan Marija Branković'e (Mara Hatun) olduğu gibi David Kommenos'a hibe edildi. Serez'in bütün köylerinin geliri ise II. Bayezid ve kızları Kamer ile Selçuk hatunlara aitti. XV. yüzyılın ilk yıllarında askerî ve siyasî önemi bulunan bir olay Serez'i de etkiledi. Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin bu kasabada idam edildi ve türbesi 1922 yılına kadar ayakta kaldı.

Doğu Makedonya'nın mineral zenginliği ve maden filizlerinin taşınma güçlüğü Serez'de bir darphânenin kurulmasına katkıda bulundu. İlk para 816-817'de (1413-1414) basıldı. 883 (1478) tarihli bir maliye defterinde darphânedeki mahalle işçileri ve ustalarının avârız türü vergi öde-

mekten muaf olduğunu gösteren bir fermâna işaret bulunmaktadır. Arşiv belgelerine göre Serez, XV. yüzyılın ortalarından itibaren Anadolu'dan gelen şehirlî Türk nüfusun iskânına sahne oldu, bunlar ticaretin ve dokuma sanayiinin oluşmasında rol oynadı. Kasabada bunların yerleştiği müslüman mahalleleri genellikle burada vakıflar kuran resmî kişilerin isimlerini taşıyan hristiyan mahalleleri kilise ve esnaf adlarıyla anılmaktaydı. XV. yüzyılın sonlarına doğru İspanya ve Sicilya'dan gelen yahudiler ticarî imkânları dolayısıyla Serez'e yerleştiler. XV. yüzyılın ikinci yarısına ait tahrir kayıtlarına göre Serez'de müslüman nüfusu hristiyanlara nisbetle daha fazlaydı. 1478'de 535 hânesi müslüman, 282 hânesi hristiyan yaklaşık 5000 kişiye ulaşan bir nüfusa sahipti. XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde ise yirmi altısı müslüman, yirmi sekizi hristiyan elli dört mahallesi bulunan Serez'de müslümanların 574 hâne, 202 mücerret; hristiyanların 357 hâne, otuz yedi mücerret (bekâr erkek), yetmiş bîve (dul kadın); yahudilerin altmış beş hâne, beş mücerret vergi nüfusu vardı. Bu durumda kasabanın toplam nüfusu 5000'i geçiyordu. Bu tarihlerde darphâne hizmetinde kırk iki, Evrenos Bey imaretinde yirmi iki kişi çalışıyordu. Tahrir kaydında burada mescidler dışında iki cami, iki imaret, iki medrese, yedi zâviye ve beş hamam olduğu zikredilmiştir. Kasaba bu durumunu daha sonraki asırlarda da korudu.

XVII. yüzyılda Evliya Çelebi 4000 müslüman ve 2000 hristiyan hâne halkının bulunduğunu tahmin etmekte ve on iki cami, doksan bir mescid, sayısız medrese, tekke, çeşme, sebil ve dükkân, yirmi altı okul, beş hamam ve sayısız imaret ve büyük bedestenin (şu anda Arkeoloji Müzesi) varlığını haber vermektedir. XVII. yüzyılda şehirdeki yaşama dair değerli mâlû-

mat *Papasynodinos* kroniklerinde (kayıtlarında) bulunmaktadır. Bölgenin tarımsal üretimi buğday, arpa, pirinç ve şehir fabrikalarında işlenen pamuktur. Pamuk yetiştiriciliği XVIII. yüzyılda yayılma gösterdi ve XIX. yüzyılın ortalarında yabancı seyahatçilerin notları ve Selânik'te bulunan Fransız konsolosun raporlarının da belirttiği gibi boyalı pamuk ipliği en önemli ihracat unsuru oldu. Daha sonra Selânik ve Kavala limanlarından ihraç edilen tütün de şehrin para getiren ürünlerine eklendi. Ayrıca burada bir ay süren büyük bir panayır kuruluyordu. İsmâil Bey'in idaresi altında (XVIII. yüzyılın sonlarında ve XIX. yüzyılın ilk yıllarında) şehir büyüdü, refah arttı ve çeşitli kamu çalışmaları gerçekleştirildi. Serez, 1821 tarihindeki Emmanuel Pappas ve Metropolitan Chrysanthos'un öncülüğünde Yunan ihtilâlinde yer aldı.

1831'de ilk Osmanlı sayımında Serez'de 23.064 erkek nüfus tesbit edilmişti. Bunun 4459'u müslüman, 16.596'sı hristiyan, 1761'i Çingene ve 248'i yahudiydi. XX. yüzyılın ilk yıllarına kadarki nüfus sayımlarında Serez bu bölgedeki en büyük ve ekonomisi en iyi gelişmiş şehirlerden biri olarak öne çıktı. 1288 (1871) tarihli *Salnâme*'ye göre Serez sancağının 68.468 gayri müslim ve 43.144 müslüman nüfusuyla 545 köyü, 3035 evi, 1292 dükkânı, altmış bir hanı, iki hamamı, yirmi camisi, on sekiz mescidi, sekiz medresesi, on dört tekkesi, üç imareti, on dört okulu ve kırk iki kilisesi bulunmaktaydı.

Serez'de çıkan iki büyük yangın şehrin harap olmasına yol açtı. 1849'da dörtte üçü yanan şehir, 1913'te Balkan savaşları esnasında Bulgarlar'ın burayı Yunanlılar'a teslim etmesinden hemen önce kundaklama sonucu tamamen harap oldu. 1913-1919 yılları arasında gönüllü Yunan-Bulgar nüfus mübadelesi ve Lozan Antlaşması (1922) neticesinde Yunanistan ile Türki-

Serez'de Mehmed Bey Camii ve yıkılmış durumdaki son cemaat revakı

ye arasındaki zorunlu nüfus mübadelesinin ardından nüfus yapısı bakımından önemli değişim ve karışıklıklar ortaya çıktı. Serrez, II. Balkan Savaşı esnasında Bulgarlar tarafından 1916'dan 1918'e kadar tekrar işgal edildi. 1918'de Yunanistan'a dahil olunca yeniden imar gördü. Çok az tarihi eser (sadece üç cami: Zincirli Cami, Mustafa Bey, Gedik Ahmed Paşazâde Mehmed Bey ve Çandarlı İbrâhim Paşa tarafından yaptırılan be-desten) ardı arkası kesilmeyen yıkımlardan sağlam çıkabildi ve şehrin Osmanlı geçmi-şini hatırlatan unsurlar olarak ayakta ka-labildi. Bugün Serrez tarımsal ürünlerin toplanıp pazarlandığı bir ticaret ve tekstil merkezidir. 2001 sayımlarına göre nüfusu 56.145'tir.

BİBLİYOGRAFYA :

A. Xyngopoulos, *Ereunai eis ta vyzantína mni-meia ton Serron*, Thessaloniki 1965; Th. Pennas, *Istoria ton Serron apo tis aloseos auton apo ton Tourkon mehri tis apeleutheroseos ton apo ton Ellinon*, Athens 1966; M. Sokolowski, "Le vilâete de Serres au XVe siècle", *Macédoine: Articles d'histoire* (ed. Krste Bitoski v.dğr.), Skopje 1981, s. 99-113; B. Ferjančić, *Byzantine and Serbian Serres in the 14th Century* (ed. S. Ćirković), Belgrade 1994; Evangelia Balta, *Les vakıfs de Serrès et de sa région (XVe et XVIe s.)*, Athenes 1995; a.mf., "Composition démographique et structure de l'habitat dans la ville de Serrès aux XVe et XVIe siècles", *Osm.Ar.*, XVI (1996), s. 163-187; G. Kafantzis, *Istoria tis poleos ton Serron kai tis periferias tis*, Thessaloniki 1996, III; S. Asdrachas v.dğr., *Conseils et mémoires de Synadinos, prêtre de Serrès en Macédoine: XVIIe siècle* (ed. P. Odorico), [baskı yeri yok] 1996 (Editions Association Pierre Belon); P. Papageorgiou, "Ai Serrai kai ta proasteia ta peri tas Serras kai i moni Ioannou Prodromou", *BZ*, III (1894), s. 225-329; G. Ostrogorski, "La prise de Serrès par les turks", *Byzantion*, XXXV, Bruxelles 1965, s. 302-319; I. Beldiceanu-Steinherr, "La prise de Serrès et le firman de 1372 en faveur du monastère de Saint-Jean Prodrome", *Acta Historica*, IV, Roma 1965, s. 13-24; R. Anhegger, "Beitrag zur Osmanische Baugeschichte, III Moscheen in Saloniki und Serre", *Istanbul Mitteilungen*, sy. 17, İstanbul 1967, s. 312-324; E. Zachariadou, "Early Ottoman Documents of the Prodromos Monastery (Serres)", *SOF*, XXX (1971), s. 1-37; M. Kiel, "Observations on the History of Northern Greece during the Turkish Rule, Historical and Architectural Description of Ottoman Turkish Monuments Architecture and their Present Condition", *BS*, XII (1971), s. 429-444; P. Naştürel - N. Beldiceanu, "Les églises byzantines et la situation économique de Drama, Serrès et Zihna aux XIVe et XVe siècles", *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik*, XXVII, Wien 1978, s. 269-285; A. Karanastassis, "Enas neomartyras stis Serres tou II misou tou 15ou ai. O Agios Ioannis o Serraios kai i akolouthia tou. Ergo tou Megalou Ritoros Manouil tou Korinthiou", *Byzantina*, XVI, Thessalonike 1991, s. 197-262; Besim Darkot, "Serrez", *İA*, X, 516-518; A. Yerolympos, "Siroz", *EI*² (İng.), IX, 673-675.

EVANGELIA BALTA

SERGI

Osmanlı Devleti'nde kapıkulu süvarilerine ulûfe dağıtımını ifade eden terim.

Sipah, silâhdar, ulûfeci, gurebâ bölüklerinden oluşan ve kendilerine "altı bölük halkı" da denilen kapıkulu süvarilerinin ulûfeleri önceleri Topkapı Sarayı Hazine Dairesi'nde sipahi hazinedarının huzurunda verilirdi (Koçi Bey, s. 91). Ancak bunların maaş hususunda bazı suistimalleri görülünce XVII. yüzyıl ortalarından itibaren maaşları Sadrazam Köprülü Mehmed Paşa'nın arzıyla Paşakapısı'nda verilmeye başlandı. "Sipah sergisi" adı verilen bu tevzi sırasında başta vezîriâzam olmak üzere defterdar ve diğer divan erkânı ile bölük ağaları da hazır bulunurdu. Belge ve kaynaklarda "sergi ferşi, sergi döşeme" de denilen uygulama asker mevcuduna bağlı olarak birkaç gün devam edebilirdi. Orada bulunmayan kapıkulu süvarilerinin maaşları ise ağaları vasıtasıyla dağıtılırdı. Bu uygulamadan dolayı bizzat mevcut olan kapıkulu süvarilerine "sergili", bulunmayanlara ise "taşralı" denirdi.

XVII. yüzyıl ortalarından itibaren her üç ayda bir devlet merkezine gelmelerinin zor, uzun zamana bağlı ve masraflı olmasından dolayı süvariler, ellerinde bulunan ve "ibtidâ" denilen tevcih kâğıtlarını veya bir nevi ruûs belgelerini zâbitlerine yahut arkadaşlarına bırakıp maaşlarını kırdırma uygulamasını başlattı. Ulûfe tevzii sırasında adları okunanlardan taşrada olanlara zâbitleri tarafından "merd-i garîb" denilerek orada bulunmadıkları ifade edilirdi. Düzenli yoklamaların yapılamadığı son asırlarda bazı bölük zâbitleri ölen süvarilerin ulûfelerini onları merd-i garîb gibi göstererek kendileri almışlardır (Mustafa Nûri Paşa, III, 90). Maaş kırdırma muamelesine süvariler arasında "bozma", maaşı kırdırma kişiye "salıcı" veya "ıradcı" adı verildi. Bunların yaptıkları bu işten hisseleri olduğundan salıcılık zamanla kârlı bir iş haline gelmiş, büyük suistimallerle yol açmıştır (Râşid, IV, 70). Bozma muameleleri sadece hazarda yapılır, seferlerde tatbik edilmez, ibtidâ sahibinin mutlaka seferde hazır bulunması gerekirdi. Seferlerde ulûfe dağıtımını sırasında maaş defterine göre yapılan yoklamada mevcut olmayanların isimlerinin yanına "sefer neyâmed" (sefere gelmedi) kaydı düşülürdü. Bu işe büyük önem veren Sadrazam Şehid Ali Paşa, 1715 Mora seferi sırasında İstefe'de yaptırdığı yok-

lamada bozma usulünü uygulamamıştır (a.g.e., IV, 122-124).

Merkeze yakın yerlerde ikamet eden kapıkulu süvarilerinin her ulûfe tevziinde İstanbul'a gelerek hanlarda, odalarda kalıp bazı uygunsuz hareketlerde bulunmaları yetkilileri başka bir karar almaya sevketti. Buna göre taşrada olan kapıkulu süvarilerinin maaşlarını çavuşları alacak ve ilgili süvariye teslim edecekti. Bu uygulama süvarilerin topluca İstanbul'a gelmesini önlediyse de bu defa çavuşların suistimalleri başladı. Zira ölen süvarilerin ibtidâ kayıtları silinmedi ve ulûfeleri çavuşlara intikal etti. Bunu önlemek için hükümet, ölen süvarileri haber verenlere vefat edenin maaşının yarısını ödeyeceğini ilân etmek zorunda kaldı (Cevdet, I, 99). Ancak birçok kimse, gerek ocak gayreti gerekse ocak düşmanlığı sebebiyle bu ihbarı yapmaya yanaşmadı. Bu uygulamadan menfaati olan kapıkulu zâbitleri çeşitli hilelerle mahlûl ulûfeleri "bozma, an yed, ta-ayyüş, taşralı, sergili" gibi adlar altında almaya devam etti.

Suistimaller devlet ricâli tarafından bildirildiği halde isyan korkusundan dolayı yoklama yapmaktan çekinilirdi. Yapılsa bile ocakların yüksek rütbeli zâbitleri mahlûl-leri saklayabilirdi. XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde yazılmış bazı eserlerde bu durumdan söz edilmektedir. 1092'deki (1681) yoklamada sadece sipah bölüğünde 4000 neferin tashihi yapılmıştı. 1105'te (1693) Vezîriâzam Bozoklu Mustafa Paşa, Avusturya seferinden dönerken ulûfe dağıtımını esnasında kapıkulu süvarilerini yoklamaya tâbi tutmuş ve hazineye önemli gelir sağlamıştı (Defterdar Sarı Mehmed Paşa, s. 120, 468). Ancak yoklama girişimlerinin ardından büyük isyanlar çıkabilirdi. Nitekim 1098 (1687) yoklamasında Serdânekrem Sarı Süleyman Paşa kapıkulu süvarilerini 200'er kişilik birlikler halinde yeniden tanzim etmek isteyince bundan rahatsız olan süvariler ayaklandı ve sadrazamın idamına, IV. Mehmed'in de hal'ine sebep oldu. Kapıkulu süvarileri, Vezîriâzam Süleyman Paşa'nın maaş belgelerinin arkasına eşkâllerini yazdırmasına büyük tepki gösterdiler ve kendilerine esir muamelesi yapıldığını öne sürerek isyan ettiler (a.g.e., s. 236).

XVIII. yüzyılın ikinci yarısında III. Mustafa'nın emriyle kurulan sürat topçuları neferlerinin maaşları bizzat kendilerine verilmeye başlandı. 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın ilgası arefesinde teşkil edilen Eşkinci Ocağı neferlerinin maaşlarının da Ağakapısı'nda bizzat kendilerine, silada bulunan-